

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнська науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»

4 грудня 2024 р.
м. Харків

практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Харків, 16–17 листопада 2022 р.). Харків. 2022. С. 14-15. 3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. 4. Постанова Верховного Суду від від 08.07.2020 про визнання договорів купівлі-продажу квартири та автомобіля недійсними справа № 522/3541/15-ц URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=90537032&red=1000039d8f5ca9e0f4e74a48e5ae712b107909&d=5>. Беляневич О.Л. Про застосування у справах про банкрутство конструкції фразаторного правочину. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. № 2. 2021. С. 14-23. URL: <file:///C:/Users/Acer/Downloads/12118-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-24049-1-10-20220511.pdf> 6. Давидова І.В. Недійсність фіктивного правочину: загальна характеристика / І.В. Давидова // Порівняльно-аналітичне право: Електронне наукове фахове видання. – Запоріжжя, 2014. – № 6. URL: www.lsej.org.ua/6_2014/12.pdf 7. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я. М. Шевченко. Т. 2. Особлива частина. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 408 с. 8. Єфімов О.М. Науковий висновок щодо визнання правочину недійсного як фразаторного. Персональний сайт Олександра Єфімова. 2022. URL: <http://yefimov.com.ua/?p=4701>

УДК: 341.3

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВІЙСЬКОВОМУ КОНФЛІКТІ

Єрофєєнко Лариса Василівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри правового регулювання економіки Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

У лютому 2014 року, після Революції гідності в Україні, РФ почала використовувати свої збройні сили для захоплення Криму. Озброєні люди без розпізнавальних знаків («зелені чоловічки») зайняли ключові об'єкти та блокували українські військові частини. 16 березня 2014 року в Криму провели так званий «референдум» про приєднання до РФ, який не був визнаний ані Україною, ані міжнародною спільнотою. І вже через два дні РФ оголосила про «приєднання» Криму до свого складу.

Анексія Криму РФ у 2014 році була засуджена як порушення суверенітету України багатьма міжнародними організаціями, державами та політичними лідерами. Так, у березні 2014 року Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію №68/262 «Територіальна цілісність України», в якій підкреслила визнання Криму як частини України та засудила дії РФ.

ЄС неодноразово заявляв, що анексія є незаконною, і запровадив санкції проти РФ. Ці санкції включають економічні обмеження, заборону на інвестиції в Криму та персональні санкції проти причетних осіб.

Сполучені Штати Америки також засудили дії РФ, назвавши їх грубим порушенням міжнародного права, і також запровадили проти неї широкі санкції. Організація Північноатлантичного договору (НАТО) заявила, що анексія Криму є порушенням принципів європейської безпеки та міжнародного права.

Також до засудження цих дій приєдналися і Рада Європи та ОБСЄ. Ці організації висловили занепокоєння порушенням прав людини на окупованій території та визнали анексію Криму незаконною.

Лідери Група семи (G7) неодноразово підкреслювали свою позицію невизнання анексії та закликали РФ дотримуватися міжнародного права.

Усі ці засудження базуються на нормах міжнародного права, зокрема Статуті ООН та Гельсінському заключному акті 1975 року, які гарантують суверенітет і територіальну цілісність держав. [1]

Саме з анексії Криму розпочався військовий конфлікт між РФ та Україною.

У квітні 2014 року в Донецькій і Луганській областях України розпочалися збройні сутички, підбурювані проросійськими силами за підтримки РФ. Було створено так звані «Донецька Народна Республіка» (ДНР) і «Луганська Народна Республіка» (ЛНР), які підтримувалися РФ зброєю, фінансуванням і військовими кадрами. В свою чергу Україна розпочала Антитерористичну операцію (АТО), щоб відновити контроль над регіонами.

24 лютого 2022 року РФ розпочала повномасштабну війну проти України. У цей день російські війська атакували українську територію з різних напрямків, включаючи північ, схід і південь. Війна супроводжується масованими обстрілами цивільної інфраструктури, окупацією нових територій та значними жертвами серед цивільного населення. Україна продовжує чинити активний опір за підтримки міжнародної спільноти, отримуючи військову, економічну та гуманітарну допомогу. [2]

Конфлікт триває досі, і його наслідки є катастрофічними для України, регіону та всього світу. Російська агресія засуджена міжнародною спільнотою, а Україна бореться за свою територіальну цілісність і незалежність.

Війна РФ проти України стала серйозним випробуванням для міжнародного права, зокрема у сферах дотримання принципів суверенітету, територіальної цілісності, прав людини та гуманітарного права.

Відповідно до міжнародного права, анексія є грубим порушенням принципів, закріплених у Статуті ООН, Гельсінському заключному акті та численних двосторонніх договорах між РФ та Україною. [1]

Військові дії та створення окупаційних адміністрацій на територіях України порушують Женевські конвенції, які регламентують права цивільного населення під час окупації. [3]

Цілеспрямовані атаки на цивільне населення, обстріли житлових кварталів, шкіл, лікарень та інших цивільних об'єктів (наприклад, обстріл Маріупольського театру чи залізничного вокзалу в Краматорську) порушують Міжнародне гуманітарне право, зокрема статті Женевських конвенцій.

Є свідчення використання касетних боєприпасів і термобаричної зброї, які заборонені у певних ситуаціях міжнародними угодами. А стосовно тортур та масових вбивств, наприклад в Бучі, Ірпені, Ізюмі та інших містах стали об'єктами розслідувань міжнародних організацій, таких як Міжнародний кримінальний суд (МКС).

Масова депортація українських громадян, у тому числі дітей, до РФ є порушенням як міжнародного гуманітарного права, так і конвенцій ООН про права дітей.

З боку РФ здійснюється заборона доставки гуманітарної допомоги до окупованих територій або блокада міст, що суперечить положенням міжнародного права.

Справи щодо воєнних злочинів і злочинів проти людяності, скоєних на території України, розглядаються Міжнародним кримінальним Судом (МКС). У березні 2023 року було видано ордер на арешт президента РФ за депортацію дітей.

Також Україна подала позов проти РФ за порушення Конвенції про геноцид, стверджуючи, що РФ неправомірно використовує термін "геноцид" для виправдання агресії.

Генеральна асамблея ООН ухвалила резолюцію про необхідність створення механізму компенсацій за завдану Україні шкоду. Країни Заходу запровадили безпрецедентні санкції проти РФ, що включають економічні обмеження, замороження активів та ізоляцію російських банків.

Постачання зброї та навчання українських військових є засобами допомоги для захисту міжнародно визнаних кордонів України.

Рада Безпеки ООН, Генеральна асамблея та інші органи засудили агресію РФ.

Цей конфлікт підкреслив слабкість механізмів забезпечення міжнародного права, особливо через право вето в Раді Безпеки ООН. Через це постає необхідність в пошуках реформ, які можуть включати обмеження права вето або посилення ролі регіональних організацій, як-от ЄС та НАТО.

Дотримання міжнародного права у війні РФ з Україною залишається важливим для світового порядку, адже безкарність може створити небезпечний прецедент для інших агресорів.

Перелік використаних джерел:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 року. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf 2. Підсумки 2022 року для України: Війна, політика, громадська думка, економіка, міжнародна ситуація; соціально-політичні трансформації: Український інститут політики – аналітичний центр. URL: <https://uiamp.org/uk/pidsumky-2022-roku-dlya-ukrayiny-viyna-polityka-hromadska-dumka-ekonomika-mizhnarodna-sytuatsiya> 3. Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

УДК 346.543

ЗАХИСТ ПРАВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТОРІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Карлінська Світлана Ігорівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри правового регулювання економіки Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Як відомо саме інвестиції є однією із рушійних сил розвитку економіки. Саме завдяки інвестиціям відбувається залучення коштів від іноземних або національних інвесторів в економіку держави. І таке залучення дає не лише поштовх для розвитку економіки, а й є важливим пріоритетом державної політики.

Для України таке залучення іноземних коштів у вигляді інвестицій було актуально з самого початку незалежності держави. Не менш актуальне це питання і зараз, бо через повномасштабну війну в Україні економіка держави, як ніколи, потребує фінансового вливання.

Для держави залучення інвестицій, а отже і питання регулювання інвестиційної політики, є одним із важливих елементом системи державного регулювання економіки. Для інвесторів - питання захисту їх прав і загалом захисту їх коштів – є також одним із найважливіших питань для здійснення інвестицій. А, отже, держава має забезпечити інвесторам, в тому рахунку і іноземним, забезпечення гарантій їх прав и вкладів.

Деякі кроки в напрямку забезпечення гарантій прав іноземних інвесторів і їх посилення України почала робити ще до початку повномасштабної війни.

В 2014 році Постановою Кабінету міністрів України за № 691 було створено Раду бізнес-омбудсмена [1]. Метою діяльності Ради є забезпечення прозорості діяльності органів державної влади, сприяння зниженню рівня корупції та запобігання недобросовісній (нечесній) поведінці стосовно суб'єктів підприємництва в Україні. В розрізі нашого питання на даний орган покладено завдання забезпечувати права інвесторів шляхом розслідування скарг на органи державної влади.

Наступним кроком в цьому напрямі можна вважати прийняття у 2016 році Положення про Національну інвестиційну раду на підставі Указу Президента України «Питання Національної інвестиційної ради» [2]. Основними завданнями Ради є: розроблення пропозицій щодо стимулювання та розвитку інвестиційної діяльності в Україні, формування привабливого інвестиційного іміджу України, у тому числі з урахуванням найкращої міжнародної практики; сприяння формуванню основних напрямів державної політики щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні; напрацювання пропозицій щодо стратегічних напрямів розвитку інвестиційного потенціалу України, стимулювання іноземних та національних інвестицій в розвиток економіки держави; вивчення ініціатив та потенційних пропозицій щодо інвестиційних проектів, а також практики взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності з